

FUNCȚIONARUL PUBLIC

ZIAR BILUNAR EDITAT DE CĂTRE ACADEMIA DE ADMINISTRARE PUBLICĂ DE PE LÂNGĂ PREȘEDINTELE REPUBLICII MOLDOVA

SUPLIMENT LA REVISTA "ADMINISTRAREA PUBLICĂ"

Reforma de descentralizare: de la strategie la acțiuni

Cu acest generic, în zilele de 13-14 noiembrie curent, la Palatul Republicii din Chișinău, a avut loc o Conferință Internațională, organizată de Guvernul Republicii Moldova, în colaborare cu partenerii de dezvoltare PNUD Moldova, UNWOMEN, Guvernul Suediei, Consiliul European, UNICEF Moldova și Fundația Soros-Moldova.

Lucrările Conferinței au fost deschise de Vlad Filat, Prim-Ministru al Republicii Moldova. Conferința a fost salutăată, de asemenea, de Iurie Țap, Președintele Comisiei Speciale pentru Descentralizarea Puterii și Autonomiei Locale din cadrul Parlamentului Republicii Moldova, E.S. Ingrid Tersman, Ambasadoarea Suediei în Republica Moldova, Narine Sahakyan, reprezentantul permanent adjunct al PNUD în Moldova, Alfonso Zardi, Șeful Departamentului pentru Democrație, Consolidarea Instituțională și Guvernare, Directoratul pentru Guvernare Democratică, Cultură și Diversitate al Consiliului European, Tatiana Badan, Președinte al Congresului Autorităților Publice Locale din Moldova.

La eveniment au participat, de asemenea, membrii Comisiei paritare, reprezentanți ai APC și APL, personalități din mediul

academic și societatea civilă, reprezentanți ai partenerilor de dezvoltare și ai donatorilor, experți locali și străini.

Participanții la Conferință au analizat experiența țărilor Consiliului European în administrația publică locală, au evaluat stadiul de implementare a Strategiei Naționale de Descentralizare și au discutat planurile sectoriale privind reforma descentralizării pe domenii distincte: finanțe, patrimoniu, educație, organizare administrativ-teritorială și cooperare intercomunitară, servicii de asistență socială și servicii comunale.

O sesiune plenară a fost consacrată drepturilor omului și egalității de gen în reforma de descentralizare, precum și conflictului de interese în guvernarea locală din Republica Moldova.

În cadrul Conferinței au fost prezentate o expoziție a proiectelor locale și un film documentar despre beneficiile reformei. De asemenea, au fost înmânate premii unor jurnaliști pentru cel mai bun articol despre descentralizare.

În numărul următor vom consacra un spațiu mai larg acestui eveniment.

ABONAREA -2013

Continuă abonarea pentru anul 2013 la **ziarul „Funcționarul public”** și la **revista metodică-științifică „Administrarea Publică”**, editate de Academia de Administrare Publică de pe lângă Președintele Republicii Moldova.

Revista și ziarul relatează în permanență despre activitatea administrațiilor publice centrale și locale, a primarilor și a aleșilor locali, reflectă multilateral și în cunoștință de cauză despre reformele din administrația publică și din alte domenii ale societății noastre. O atenție deosebită acordă publicațiile noastre activității Președintelui, Parlamentului și Guvernului Republicii Moldova, fără a mai vorbi de activitatea didactică, științifică și de dezvoltare profesională a Academiei.

Cu alte cuvinte, revista „Administrarea Publică” și ziarul „Funcționarul Public” pot acorda un ajutor pe măsură în activitatea primărilor, consiliilor locale și consilierilor în dezvoltarea social-economică și spirituală a localităților și cetățenilor noștri.

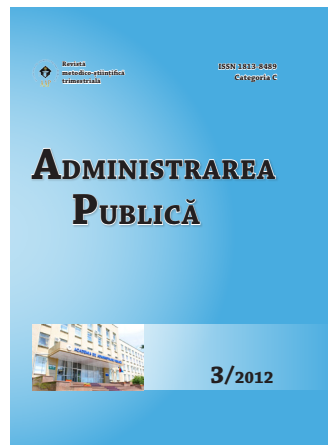
Revista „Administrarea Publică” apare trimestrial.

Costul unui abonament:

6 luni - 82 lei 60 bani;

1 an - 165 lei 20 bani.

Indice poștal - 76957.

Ziarul „Funcționarul public” apare de 2 ori pe lună.

Costul unui abonament:

3 luni - 37 lei 80 bani;

6 luni - 75 lei 60 bani;

1 an - 151 lei 20 bani

Indice poștal - 67919.

Savant recunoscut, pedagog iscusit, manager de talent, mare patriot și promotor al valorilor naționale

Vasile MARIN: 65 de ani de la naștere și 40 de ani de activitate științifico-didactică și profesională

PREȘEDINTELE REPUBLICII MOLDOVA

DECRET

prin care se acordă distincția „Ordinul de Onoare” domnului Vasile MARIN

Articol unic. - Pentru merite deosebite și profesionalism.

PREȘEDINTELE REPUBLICII MOLDOVA

NICOLAE TIRBOPI

Drepturile omului încălcate flagrant în Transnistria

Despre aceasta a discutat Președintele Republicii Moldova, Nicolae Timofti, cu Thomas Hammarberg, Expert de nivel înalt al ONU pentru drepturile omului în regiunea transnistreană.

Thomas Hammarberg l-a informat pe șeful statului despre rezultatele recente sale vizite în

stânga Nistrului, în cadrul căreia a făcut cunoștință cu situația privind drepturile omului din penitenciare, camere de detenție preventivă și unele instituții școlare. Oficialul ONU și-a exprimat îngrijorarea față de condițiile sociale pe care le au deținuții și copiii, inclusiv cei instituționalizați, și a vorbit despre importanța aplicării în regiune a standardelor internaționale privind drepturile omului, până la identificarea unei soluții politice pentru conflictul transnistrean.

Președintele Timofti i-a mulțumit lui Thomas Hammarberg pentru contribuția ONU la ame-

liorarea situației în domeniul drepturilor omului din regiunea transnistreană. În același timp, șeful statului a atras atenția asupra necesității ca organizațiile internaționale să ia atitudine mai fermă față de nelegiuirile pe care le comit în raport cu cetățenii Republicii Moldova structurile separatiste din stânga Nistrului. „Regimul secesionist de la Tiraspol, care este menținut prin prezența ilegală a unei armate străine pe teritoriul Republicii Moldova, încalcă practic toate drepturile prevăzute de Convenția Europeană pentru Drepturile Omului”, a declarat

Nicolae Timofti. Șeful statului a dat ca exemplu persecuțiile la care au fost supuși elevii și profesorii din școlile cu predare în limba română, fapte constatate printr-o decizie a Curții Europene pentru Drepturile Omului.

În finalul discuției cu Expertul de nivel înalt al ONU pentru drepturile omului în regiunea transnistreană, Thomas Hammarberg, șeful statului i-a urat succes oficialului ONU în elaborarea unui raport de evaluare a situației drepturilor politice, civile, economice, sociale și culturale din regiunea transnistreană.

Întrevedere Marian Lupu – Nikolay Gueorguiev

În cadrul întrevederii Președintelui Parlamentului Republicii Moldova, Marian Lupu cu misiunea Departamentului European al Fondului Monetar Internațional, condusă de Nikolay Gueorguiev au fost abordate subiecte în contextul evaluării a șasea a Programului susținut de FMI prin mecanismele de

finanțare ECF (Mecanismul extins de creditare) și EFF (Mecanismul de finanțare extinsă). Au fost trecute în revistă evoluțiile recente din economie și au fost evaluate perspectivele la nivel macroeconomic, precum și s-au discutat politicile macroeconomice pe viitor.

Șeful misiunii FMI a apreciat progresul obținut în realizarea Programului de asistență al FMI pentru Republica Moldova. Nikolay Gueorguiev a trecut în revistă evoluțiile macroeconomice pozitive înregistrate de țara noastră, cum ar fi rata redusă a inflației, creditarea în creștere a băncilor comercia-

le, evoluția pozitivă a contului curent și veniturile fiscale în creștere. De asemenea, șeful Misiunii FMI a precizat că actuala Misiune a FMI are drept scop evaluarea finală a implementării Programului susținut de FMI prin Mecanismul extins de creditare și Mecanismul de finanțare extinsă în Republica Moldova, precum și demararea discuțiilor preliminare privind noul Program de asistență.

Președintele Parlamentului Marian Lupu a menționat existența unor viziuni și pronosticuri comune asupra subiectelor discutate. Șeful Legislativului a specificat că au

fost trecute în revistă o serie de proiecte de legi care derivă din actualul program de colaborare cu FMI, în special cele care vizează noile abordări în gestionarea activității în cadrul Băncii Naționale, legislația care vizează deetatizarea proprietății de stat ș. a.

În același context, Marian Lupu a menționat că expertiza FMI a fost foarte utilă pe parcursul acestor trei ani de zile și și-a exprimat speranța că și pe viitor Republica Moldova va beneficia de o asemenea expertiză, pe plan macroeconomic și cel al reformelor structurale.

Uniunea Europeană își amplifică asistența acordată Republicii Moldova pentru sectorul rural

Asupra aspectelor ce vizează relațiile moldo-comunitare, în mod special fiind abordată tematica cooperării în dome-

niul agriculturii și dezvoltării regionale, s-a referit Prim-ministrul Republicii Moldova Vlad Filat care a avut recent o convorbire telefonică cu Dacian Cioloș, Comisar European pentru Agricultură și Dezvoltare Rurală.

Interlocutorii s-au referit la importanța dezvoltării durabile în sectorul rural, ca o componentă de bază a economiei naționale.

Dacian Cioloș a confirmat

că UE va susține și în continuare Republica Moldova pe calea dezvoltării, apreciind succesele țării noastre în realizarea angajamentelor asumate privind implementarea agendei europene.

Premierul a exprimat grațitudine pentru sprijinul constant al Uniunii Europene oferit Republicii Moldova, inclusiv în depășirea consecințelor calamităților naturale care au

afectat țara noastră în acest an.

Vlad Filat a subliniat importanța expertizei Uniunii Europene în procesul de apropiere la standardele europene, în contextul negocierilor purtate de Republica Moldova privind crearea Zonei de Comerț Liber cu UE. Totodată, Premierul a dat asigurări că asistența oferită Republicii Moldova va fi valorificată în mod eficient și în condiții de maximă transparență.

Controlul legalității actelor administrative

Aceasta este tema tezei de doctor în drept la specialitatea 25.00.02 „Organizarea și dirijarea în instituțiile administrației publice; servicii publice”, elaborată de dl

continuare a Republicii Moldova, a menționat d-lui. Prin urmare, de aici derivă valoarea și semnificația deosebită a garanțiilor legalității, cel mai principal și important fiind

zentat-o, membrii Seminarului științific de profil Grigore Pârțac – doctor în științe politice, conferențiar universitar, Aurel Simboteanu – doctor în științe politice, conferențiar universitar, Victor Saca – doctor habilitat în științe politice, profesor universitar, Victor Balmuș – doctor în drept, conferențiar universitar, și alții i-au adresat mai multe întrebări, făcând, totodată, o serie de obiecții și recomandări în vederea îmbunătățirii tezei de doctor în drept.

Referenții oficiali, Victor Popa – doctor habilitat, profesor universitar, Silvia Goriuc – doctor în drept, conferențiar universitar, Anatolie Bantuș – doctor în drept, profesor universitar, și-au expus în mod principal și în cunoștință de cauză opiniile, obiecțiile și propunerile vizavi de teza de doctor în drept, apreciind-o

conferențiar universitar, Teo Cârnaț – doctor habilitat în drept, conferențiar universitar, Angela Popovici – doctor în istorie, conferențiar universitar, ei dând, de asemenea, o apreciere pozitivă eforturilor autorului în investigările sale și elaborarea tezei de doctor în drept, recomandând autorului să mai mediteze asupra unor fragmente din lucrare.

Membrii Seminarului științific de profil au recomandat prin vot deschis și unanim teza respectivă de doctor în drept pentru susținere publică în cadrul Consiliului științific specializat.

Ședința respectivă a Seminarului științific de profil din cadrul Academiei de Administrare Publică de pe lângă Președintele Republicii Moldova, în cadrul căreia a fost examinată teza de doctor în drept a dlui Mihail Diaconu,

Mihail Diaconu, judecător la Judecătoria sectorului Buiucani al municipiului Chișinău, care a fost examinată pe 31 octombrie curent, la Academia de Administrare Publică de pe lângă Președintele Republicii Moldova, în cadrul Seminarului științific de profil (președinte Victor Popa, doctor habilitat în drept, profesor universitar, președinte al Comisiei juridice, numiri și imunități a Parlamentului Republicii Moldova; secretar Ion Dulschi, doctor în istorie, conferențiar universitar).

Cu respectarea strictă a tuturor canoanelor și tradițiilor stabilite la ședințele respective ale Seminarului științific de profil, primul a luat cuvântul pretendentul la conferirea gradului științific Mihail Diaconu. Asigurarea legalității actelor administrative constituie o condiție inerentă desfășurării cu succes a reformelor social-economice, a dezvoltării încrederii dintre stat și cetățean a responsabilizării funcționarului public și, în final, a edificării statului de drept și a dezvoltării societății civile – obiective importante prestabilite pentru evoluția în

considerat controlul. În continuare, autorul tezei și-a expus opiniile privind actualitatea, noutatea și originalitatea științifică a temei investigate, a procedat la o descriere a situației în domeniu, a ținut să evidențieze semnificația teoretică și valoarea aplicativă a rezultatelor investigațiilor. Pretendentul la titlul științific a făcut, de asemenea, o trecere succintă în revistă a conținutului tezei, atrăgând atenția membrilor Seminarului științific de profil asupra celor cinci capitole de bază: Valorificarea științifică a controlului legalității actelor administrative; Actele administrative: trăsături definitorii și condiții de valabilitate; Controlul – mijloc principal de asigurare a legalității actelor administrative; Controlul administrativ și recursul administrativ: particularități și condiții de eficiență; Controlul judecătoresc – un ultim mijloc de asigurare a legalității actelor administrative, precum și a concluziilor și recomandărilor autorului tezei.

Fiind, în mare, satisfăcut de teza elaborată, precum și de felul în care autorul a pre-

ca o lucrare științifică de valoare, care are o importanță practică și aplicativă deosebită, ce merită a fi editată ca o lucrare aparte, pentru că ea ar prezenta un interes pentru toți cei care veghează la respectarea drepturilor omului și legalității în țara noastră.

Pe marginea tezei s-au mai pronunțat membrii Seminarului științific de profil Victor Mocanu – doctor în drept,

a demonstrat încă o dată că la această instituție de învățământ superior nu numai că se pregătesc cadre înalt calificate de funcționari publici, dar și se acordă o atenție deosebită activității de cercetare a problemelor din domeniul administrării publice și dreptului.

Gheorghe BĂJENARU

O delegație a Republicii Moldova a studiat experiența autorităților locale din SUA

O delegație a Republicii Moldova, constituită din patru primari (Vitalie Colun, orașul Orhei, Elena Bodnarenco, orașul Soroca, Tatiana Gălățeanu, satul Giurgiulești, raionul Cahul, Ion Cărpineanu, comuna Cărpineni, raionul Hâncești) și Victoria Cujba, reprezentant al Cămarilor de Stat, Șef adjunct al Direcției Politice de Descentralizare, au beneficiat de oportunitatea de a efectua o vizită de studiu și schimb de experiență în domeniul administrației publice locale, bune guvernări, descentralizării și autonomiei locale în statul Carolina de Nord, Statele Unite ale Americii, grație Programului OPEN WORLD, finanțat de Congresul S.U.A.

Aflarea noastră în S.U.A. a fost o perioadă foarte concentrată în informații și noi cunoștințe despre sistemul administrației publice locale, o perioadă consistentă de comunicare, schimb de opinii, schimb de experiențe cu diverși funcționari publici și demnitari de stat americani, care s-a soldat cu rezultate concrete și cu planuri mari de viitor pentru delegația Republicii Moldova.

Întâlnirile cu primarii, managerii autorităților locale și consilierii aleși ne-au demonstrat că activitatea în primărie trebuie gestionată pragmatic, la fel cum ai gestiona o afacere, dar publică. Acest management eficient al primăriilor, bazat pe rezultate economice măsurabile și orientat spre generarea veniturilor proprii, este un model de bună guvernare, care creează toate premisele pentru o autentică autonomie locală. Iar societatea civilă este partenerul de bază al primăriilor în prestarea serviciilor și susținerea celor mai vulnerabile persoane din comunitate.

Deosebirile dintre atribuțiile primarilor noștri și primarii americani, sunt, desigur, enorme. Având o funcție reprezen-

tativă, primarul american ales este asistat de o echipă managerială profesionistă, selectată în urma unui concurs riguros. Toți membrii delegației am fost foarte curioși referitor la funcțiile managerului, ceea ce constituie o noutate pentru sistemul nostru clasic al administrației publice locale.

Am simțit și un sentiment de mândrie pentru primarii noștri, deoarece chiar în timpul întâlnirilor și discuțiilor cu pri-

să găsim răspunsuri la multe întrebări pe care ni le adresam nouă înșine: de ce la ei se reușește, pe când la noi totul e mai complicat; de ce ochiul lor e mai sensibil la nevoile altora; de ce americanilor le este caracteristic altruismul; de ce ei acordă în mod dezinteresat suport copiilor noștri defavorizați și burse gratuite de studii pentru elevii noștri; de ce, având și ei numeroase probleme, nu trec cu vederea greută-

marii și managerii americani, spectrul foarte larg de probleme și teme pe care le abordau, atât de divers și suficient de complicat pentru a fi deținută informația de o singură persoană, a confirmat totuși nivelul înalt de pregătire profesională. Primarii din Moldova au confirmat că realitatea din administrația noastră locală îi determină să cunoască foarte multe domenii, să pătrundă în esența lucrurilor pe diverse segmente de activitate: servicii comunale, educație, sănătate, cultură, asistență socială, gestionare patrimoniu, dezvoltare economică, transport public și infrastructură, servicii ordine publică și multe, multe altele. Această pregătire a fost remarcată cu respect de colegii americani.

Am încercat toți împreună

știle noastre etc. Am rămas toți la ideea că ei sunt exponenți ai unei Societăți Deschise, Democratice, fără complexe ale unui trecut controversat, tratează și acceptă istoria așa cum este și sunt orientați spre viitor. Fiind foarte diverși ca națiune, americanilor le reușește să constituie un tot întreg, să aibă o idee națională și să-și aducă fiecare contribuția la realizarea acestei idei. Noi avem multe de învățat ca să ne implicăm individual, să contribuim fiecare în parte la dezvoltarea statului nostru, Republica Moldova.

Fiindcă religia ocupă în viața americanilor un loc foarte important, motto-ul „CRED ÎN DUMNEZEU” a fost adoptat oficial de către Congresul S.U.A. și poate fi văzut chiar și pe dolarul american, iar sentimentul de credință religioasă și altru-

ism în numele celui apropiat este omniprezent.

De foarte multe ori, cred că vom reveni la experiența trăită în America, sperăm că va reuși primarilor noștri să dezvolte în practică acele acorduri de intenții și de înfrățire cu orașele Asheville, Hendersonville, Brevard, Mills River și să implementăm numeroasele inițiative care au avut începutul grație Programului OPEN WORLD, precum și ajutorului profesionist al facilitatorului grupului nostru, Domnului Mircea Manoli.

Am reușit să ne cunoaștem mai bine și între noi, cei care am trăit aceeași experiență în cadrul acestui Program. Atunci când povesteam americanilor despre localitățile noastre, despre realizările obținute, despre lucrurile bune care se întâmplă la noi în Moldova, despre activitatea pentru o descentralizare efektivă, despre eforturile care se depun pentru o bună guvernare locală, a fost ca și un exercițiu de recăpătare a încrederii în forțele proprii și de reconfirmare, că și în Moldova se poate reuși, că și în Moldova oamenii se pot implica activ, dar trebuie să începem de la fiecare dintre noi, trebuie să fim deschiși pentru a învăța de la cei care au rezultate de succes, precum colegii din administrația publică din Carolina de Nord.

De aceea am revenit în Moldova cu multe teme pentru acasă, la locul de muncă și în comunitatea unde locuim, dar și cu mult optimism și speranțe. **Este important să învățăm lecțiile de la americani: să acceptăm schimbările, să împărțăm idealuri comune și să dezvoltăm economia locală!**

Victoria CUJBA,
Cancelaria de Stat,
Membu al Grupului
„Guvernare responsabilă:
administrația publică locală”

Sectorul zootehnic la nivel raional: probleme și perspective

Interviu cu dl Grigore COJOCARU, specialist cu probleme de zootehnie la Direcția agricolă a Consiliului Raional Făleşti

CORRESPONDENTUL: Stimate domnule Grigore Cojocaru, înainte de a discuta cu Dvs. unele dintre problemele care Vă preocupă, V-aș ruga să Vă prezentați succint cititorilor ziarului nostru.

Grigore COJOCARU: Dețin funcția de specialist al Direcției Agricultură Alimentară, Relații Funciare și Cadastru, Consiliul Raional Făleşti. Sunt zootehnician de profesie și toată viața m-am ocupat de creșterea animalelor.

COR.: Pe vremuri, raionul Făleşti era un exemplu demn de urmat pentru celelalte raioane din republică în ceea ce privește dezvoltarea agriculturii, dar ce prezintă la ora actuală sectorul agroalimentar al raionului?

G.C.: Într-adevăr, pe vremuri raionul Făleşti ocupa locuri de frunte în ce privește producerea cerealelor, culturilor tehnice, produselor animaliere.

În prezent raionul dispune de 48381 mii hectare de terenuri agricole, dintre care 46067 mii hectare terenuri arabile. În raion activează 72 de unități economice de profil agricol (S.R.L. - 48 de unități, C.A.P. - 7 unități, 12 gospodării țărănești înregistrate și altele). Aceste gospodării dispun de 35477 hectare de teren arabil, ceea ce constituie 77% din suprafața totală; 23% sau 12720 hectare din suprafețele arabile sunt în proprietatea gospodăriilor

țărănești care prelucreează terenurile în mod individual.

În structura de producție în toate categoriile de gospodării predomină astfel de culturi cum ar fi: grâul de toamnă - 24% din suprafața totală, 27% - floarea-soarelui, 28,4% - porumbul, 7% - sfecla de zahăr, 5% - livezile și viile.

COR.: Dat fiind faptul că sunteți responsabil de așezul sector zootehnic al raionului, V-aș ruga să ne relațiți ce prezintă acesta actualmente, cu ce probleme se confruntă el?

G.C.: Cu regret, țin să menționez că sectorul zootehnic actual al raionului reprezintă o jalnică amintire a anilor "90 ai secolului trecut. Dacă pe atunci șeptelul de vaci constituia 15 mii de capete, apoi la 1 octombrie 2012 numărul acestora era de 5805 capete, ceea ce constituie 39%. Dacă în anii 90 numai la întreprinderile intergospodărești de producere a cărnii de porc numărul de porcine era de 58 mii de capete, acum în total pe raion sunt numai 11.700 de capete.

Și mai dezastruoasă este situația în sectorul asociaț, unde se află 4,5% din numărul total de bovine, 7,2% - porcine, 1,8% - ovine și 36% - păsări din șeptelul total al raionului.

Cauzele situației create în raion, dar și în întreaga republică, sunt, după părerea mea, prețurile joase de comercializare a producției animaliere, cheltuielile mari la creșterea producției în sectorul asociat și invadarea pieței interne cu produse de import.

COR.: Există în raion întreprinderi de procesare a producției animaliere, cu ce se ocupă ele, care sunt indicato-

rii lor de producție și care ar fi perspectiva acestora. Dacă nu există, atunci care este soarta animalelor și păsărilor crescute în raion?

G.C.: În prezent, pe teritoriul raionului funcționează două microabatoare, dar, cu părere de rău, ele depind de cerințele piețelor externe și nu întotdeauna pot îndești necesitățile producătorilor în comercializarea animalelor.

Pe teritoriul satului Logofteni activează S.R.L. „Henveland”, care are în proprietate o mică întreprindere de prelucrare a laptelui, unde se produc diverse produse naturale din lapte (conducător - dl Vasile Cireș). Dar și aici se simte lipsa materiei prime din cauza concurenței din partea unor societăți de procesare financiar mai puternice.

COR.: Puteți să ne vorbiți despre consumul de carne, de produse din carne și lactate în raion? Corespunde acest consum normelor recomandabile pe cap de locuitor într-un an?

G.C.: Dacă e să vorbim despre consumul mediu pe cap de locuitor de produse din carne, lactate și ouă, apoi acești indicatori sunt foarte greu de calculat în medie pe raion din cauze bine cunoscute (șeptelul mic de animale în sectorul asociat, consumul prioritar al acestor produse din piață și altele).

Dar cred că și în țară, și la noi în raion consumul de produse animaliere pe cap de locuitor este cu mult mai mic decât normele recomandabile.

COR.: Ca specialist în agricultură, cum apreciați starea de lucruri în acest domeniu în raion și în republică în general, ce perspective vedeți Dvs. pentru relansarea acesteia?

G.C.: Desigur, în ultimii ani în sectorul zootehnic s-a creat

o situație foarte grea. Am avut de suferit și de pe urma secetei, care ne afectează ultimii cinci ani.

Dar nu trebuie să fim pesimiști. Ca specialist în această ramură consider că e necesar de activat mai intens împreună cu primăriile raionului ca fiecare localitate să aibă un local de colectare a laptelui, unde țăranii să-și poată vinde producția și să-și completeze bugetul familiei.

Tot în această ramură specialiștii, împreună cu primăriile, trebuie să-și intensifice activitatea în folosirea rațională a pășunilor, precum și la întreținerea lor în stare corespunzătoare.

Este necesar de intensificat activitatea în ramura ameliorării raselor de animale pe teritoriul raionului. La noi, în majoritatea localităților, sunt specialiști pe însămânțarea artificială a bovinelor cu monta dirijată. Un mare merit îi revine specialistului principal al întreprinderii raionale pentru selecția și reproducerea animalelor, doamna Antonia Balan.

COR.: Ați încheiat recent cursurile de dezvoltare profesională la Academia de Administrare Publică în calitate de funcționar public debutant. Sunteți satisfăcut de modul de organizare a acestora?

G.C.: Am rămas satisfăcut de modul de organizare a cursurilor de dezvoltare profesională la Academia de Administrare Publică și țin să le mulțumesc tuturor profesorilor pentru cunoștințele căpătate. Aș dori ca, pentru o însușire mai bună a disciplinelor predate, să se introducă mai multă activitate practică.

COR.: Vă mulțumesc pentru interviu și Vă urez noi realizări în continuare.

**A intervievat
Mihail GHEORGHE**

Concept de politică publică

Organizarea administrativ-teritorială
în Republica Moldova

Creșterea capacității administrative a unităților administrativ-teritoriale, reducerea fragmentării și raționalizarea structurilor administrativ-teritoriale sunt unele dintre obiectivele principale ale Strategiei Naționale de Descentralizare și, totodată, o premisă importantă care poate garanta succesul acestei reforme.

Situația actuală. Organizarea administrativ-teritorială existentă în Republica Moldova se caracterizează printr-un sistem foarte fragmentat: 898 de unități administrativ-teritoriale (orașe și sate) de nivelul întâi și 32 de unități de nivelul doi. Numărul mediu al populației în unitățile de nivelul întâi este de 2850 de locuitori. Deși

actului de guvernare locală și, în definitiv, asupra nivelului de trai al cetățenilor. Care sunt aceste influențe?

Baza fiscală și veniturile colectate sunt insuficiente pentru a menține un aparat administrativ care să-și îndeplinească toate funcțiile și să presteze servicii publice calitative.

Costurile pe cap de locuitor pentru prestarea serviciilor publice sunt foarte mari (dezavantaje economice de scară: 250 lei pe cap de locuitor în APL mai mici vs 50 de lei în APL mai mari). Astfel, majoritatea APL dețin, mai degrabă, doar o funcție de reprezentare, decât una de prestator de servicii (vezi diagrama).

Capacitatea administra-

disproporționat asupra populației vulnerabile.

Din cauza sărăciei, discriminării, stigmatizării, lipsei unui cadru instituțional și normativ adecvat, **serviciile publice la nivel local sunt mai puțin accesibile sau de o calitate mai scăzută în cazul persoanelor vulnerabile.**

În condițiile unei organizări administrativ-teritoriale ineficiente, **este imposibil de obținut economii de scară în furnizarea serviciilor publice locale** sau de realizat planuri efective de dezvoltare economică și socială la nivel local.

Propunere de
politică publică

Conform studiilor elaborate în contextul priorității de descentralizare, au fost identificate două modele pentru reorganizarea teritoriului țării.

1. Modelul cu două niveluri: abolirea sistemului existent de raioane și transformarea regiunilor de dezvoltare într-un nivel regional de guvernare. Acest fapt va reduce de aproximativ 5-6 ori costurile operaționale la al doilea nivel, fără a avea vreun impact semnificativ asupra calității serviciilor, cu condiția ca APL-urilor de nivelul unu să le fie oferite competențe mai importante. Crearea unui nivel regional de guvernare ar putea permite o reducere mai puțin drastică a numărului de APL-uri, de la 898 la 289, ceea ce ar genera o rezistență

mai mică față de reformă și ar permite economii de circa 40-45% din costuri pentru primul nivel al administrației publice locale.

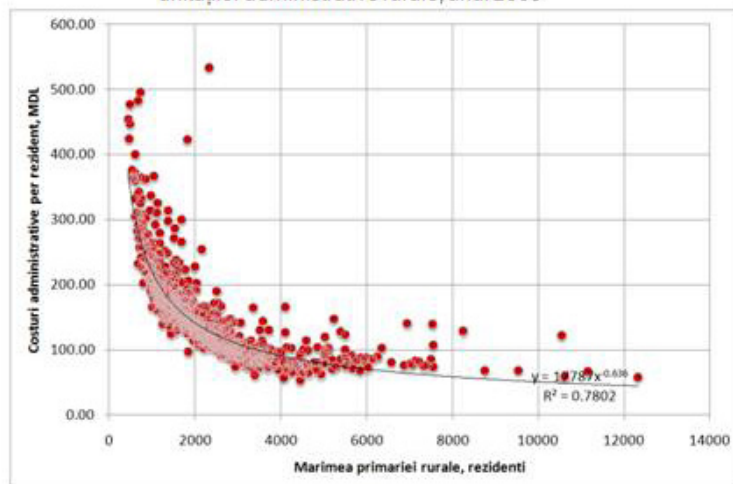
2. Modelul cu un singur nivel impune eliminarea nivelului de raioane și alocarea de responsabilități municipale de a furniza o cantitate semnificativă de servicii publice, precum și atribuirea acestora a unui nivel mult mai înalt de autonomie fiscală. Acest fapt presupune amalgamarea localităților mici în primării mai mari, de la 900 în prezent până la 111. Simulările economice bazate pe modelul propus de un singur nivel indică reducerea de trei ori a costurilor operaționale. Dar un astfel de model necesită voință politică remarcabilă.

Există o alternativă la modelele prezentate mai sus - **cooperarea intercomunitară**, care nu este, de fapt, un model de organizare administrativ-teritorială, ci mai degrabă o alternativă (pe termen scurt) pentru reorganizarea teritorial-administrativă. Ambele modele prezentate mai sus pot include cooperarea intercomunitară drept o caracteristică intrinsecă, care ar trebui să fie încurajată, în orice caz. În același timp, cooperarea intercomunitară poate fi aplicată ca o opțiune separată, în cazul în care Guvernul constată că nu sunt îndeplinite condițiile politice pentru o reorganizare semnificativă administrativ-teritorială a țării. Cu toate acestea, ar trebui să fie clar următorul lucru: cooperarea intercomunitară nu este un substitut pentru amalgamare, care rămâne un imperativ economic.

Activități și priorități.

Deși absolut indispensabilă, reorganizarea administrativ-teritorială reprezintă un

Corelația dintre costurile administrative per locuitor și dimensiunea unităților administrative rurale, anul 2009

Legea nr. 764 privind organizarea administrativ-teritorială stabilește cifra de 1500 locuitori drept prag minim necesar pentru o unitate administrativ-teritorială, aproape o treime din primării au mai puțin de 1500 de locuitori.

Pe lângă insuficiența cronică de resurse financiare, dimensiunile reduse ale localităților generează o serie de influențe negative asupra

tivă a APL de a-și îndeplini funcțiile este slabă (există 14 domenii de competență proprie și 99 de atribuții ce revin autorităților APL).

Serviciile publice nu sunt de cea mai bună calitate, fapt resimțit într-o măsură mai mare de populația săracă (80% dintre persoanele sărace locuiesc în mediul rural). Astfel, organizarea administrativ-teritorială ineficientă are efect

(Continuare în pag. 7)

Concept de politică publică

Organizarea administrativ-teritorială în Republica Moldova

(Sfârșit. Început în pag. 6)

subiect politic dificil. Guvernul trebuie să găsească o soluție rațională care va fi, de asemenea, politic acceptabilă. Această reformă majoră are nevoie de pregătire și trebuie să parcurgă următorii pași:

- analiză aprofundată a fiecărei opțiuni și a impactului acestora, precum și dezbateri publice asupra soluțiilor propuse cu implicarea reprezentanților autorităților locale;
- un plan de implementare a modelului de reorganizare teritorială propus;

- pregătirea unei foi de parcurs pentru etapizarea reformei;

- pregătirea și înaintarea spre aprobare a modificărilor legislative.

Scenarii de implementare. În mod ideal, reforma trebuie să aibă loc înainte de următoarele alegeri locale din 2015, imediat după alegerile generale parlamentare din 2014.

1. Până la alegerile locale din 2015:

Opțiunea I. Începerea implementării sistemului cu

două niveluri + bonusuri financiare primăriilor care recurg la amalgamarea voluntară. Consolidarea legală și încurajarea cooperării intercomunitare; formarea viitoarelor municipalități consolidate pe bază de asociații intercomunitare.

Opțiunea II. Îndeplinirea condiției legale de a avea primării cu o populație de minimum 1500 locuitori = 664 primării.

2. Perioada începând cu exercitarea noului mandat al aleșilor locali din 2015-2019:

- aprobarea legislației

adecvate noului sistem de organizare administrativ-teritorială;

- consolidarea teritorială obligatorie începând cu 2016.

Pentru mai multă informație despre reforma descentralizării contactați Cancelaria de Stat, Direcția politici de descentralizare, Victoria Cujba. Tel.: 022 250 580; 022 250 581; 022 250 582; 022 250 583; Email: victoria.cujba@gov.md

De asemenea, puteți accesa online site-urile: www.descentralizare.gov.md; www.undp.md

Instruiri în domeniul descentralizării

Academia de Administrare Publică de pe lângă Președintele Republicii Moldova s-a implicat plenar în promovarea programului guvernamental în domeniul descentralizării. Un curs de instruire și pregătire profesională cu această tematică a fost desfășurat în perioada 5-9 noiembrie curent, care a fost destinat reprezentanților administrației publice centrale și locale din Republica

Victoria Cujba, șef-adjunct al Direcției administrare locală, a prezentat date generale despre programul guvernamental de descentralizare, a vorbit despre noile dimensiuni ale sistemului descentralizării, buna guvernare/autonomia locală și dezvoltarea social-economică. La alte aspecte ale descentralizării s-au referit formatorii de la Academia de Administrare Publică: Svetlana Cojovaru, Ion Dulschi și Angela Popovici, doctori, conferențieri universitari, Tatiana Castrașan și Svetlana Rață, lectori universitari, Ludmila Andrievschi, Tatiana Tofan, Tatiana Savca și Ion Tipa lectori superiori, specialiști și experți de la Ministerele Finanțelor și Educației.

Pentru o însușire mai trainică a materialului predat și dezvoltarea abilităților practice, lecțiile teoretice au fost urmate de analize ale politicilor de descentralizare și a situației curente a procesului de descentralizare din Republica Moldova.

După încheierea cursului, participanții au primit Certificate de absolvire a cursurilor de dezvoltare profesională în domeniul descentralizării.

Cor. „FP”

Moldova. Scopul urmărit a fost aprofundarea cunoștințelor participanților la cursul respectiv, inclusiv în baza abordării bazate pe drepturile omului și egalității de gen.

Tematica cursului a inclus diverse aspecte ale politicii guvernamentale de descentralizare: sistemul de administrare publică și dezvoltare locală; relațiile dintre administrația publică centrală și cea locală; principiile teoretice și practice care stau la baza procesului de descentralizare, inclusiv abordarea bazată pe drepturile omului și egalitatea de gen; descentralizarea administrativă, financiară, patrimoniului și serviciilor publice; contextul reformei de descentralizare din Republica Moldova și Strategia Națională de Descentralizare; efectele descentralizării asupra sistemului de administrare locală.

Săptămâna securității informației

În perioada 15-19 octombrie 2012, în Republica Moldova a avut loc „Săptămâna Securității Informației în Guvern”, care s-a desfășurat cu sloganul „Simte-te ca acasă în spațiul cibernetic, fii în siguranță” și a inclus o serie de activități adresate funcționarilor publici, companiilor, societății civile și cetățenilor. Vă prezentăm mai jos câteva din aceste activități.

Masă rotundă la Ministerul Afacerilor Interne

În cadrul mesei rotunde participanții, reprezentanți ai ministerelor, ai instituțiilor guvernamentale, dar și experți străini, au discutat despre importanța implementării unei politici de securitate a informației și a unor standarde pentru protejarea informației.

De asemenea, participanții au atenționat că lipsa unei politici de securitate informațională este cea mai mare problemă în cadrul ministerelor. Potrivit lor, funcționarii publici nu sunt pregătiți pentru a gestiona informația și nu duc responsabilitate pentru datele pe care le accesează.

Ministrul Afacerilor Interne, **Dorin Recean**, a salutat activitatea Centrului de Guvernare Electronică: „Este bine să avem astfel de campanii pentru conștientizarea importanței securității informației. În prezent, Ministerul Afacerilor Interne (MAI) întreprinde o evaluare a nivelului de asigurare a securității informației

ei, inclusiv din punctul de vedere al confidențialității informației, dar și asigurarea securității anumitor procese.”

La rândul său, coordonatorul Instruire de la CGE, **Margareta Petrușevschi**, a precizat că în asigurarea securității informației în Guvern, „autoritățile trebuie să acționeze imediat, la nivel individual, la nivel de simplu funcționar public și să nu aștepte până vor fi implementate sisteme și politici de securitate la nivel de Guvern”.

Participant la eveniment, **Hannes Astok**, Director de pro-

gram la Academia de e-Guvernare, Estonia, a precizat că „Republica Moldova are nevoie să revizuiască reglementările asupra asigurării securității informaționale și a datelor personale. E nevoie de crearea unei culturi de conștientizare a importanței asigurării securității informației și a datelor personale la nivelul de funcționar public.”

O societate informată nu poate exista fără o securitate cibernetică

La Chișinău a avut loc seminarul „Atelier de securitate a informației” - dedicat funcționarilor publici și reprezentanților sectorului privat - cu participarea experților străini și celor locali.

Discuțiile în cadrul atelierului de lucru s-au axat pe două aspecte importante: modalitatea de asigurare a securității livrării serviciilor către cetățeni și sectorului privat și aplicarea

platformei M-Cloud, care aduce tehnologii inovatoare în Guvern.

Potrivit lui **Iurie Țurcanu**, coordonator tehnologic, șef la CGE, Guvernul are ca scop crearea unei platforme tehnologice moderne, cu o serie de măsuri și instrumente securizate, denumită M-Cloud. El a precizat că Republica Moldova are nevoie de instrumente puternice, de canale securizate și de toate mijloacele necesare pentru păstrarea tuturor informațiilor într-un mod securizat, în condițiile în care Guvernul are ca scop digitalizarea tuturor serviciilor publice până în 2020.

„Acum avem 130 de centre de date. Pentru operarea lor sunt cheltuite mai mult de 150 milioane de lei. Prioritatea Guvernului este de a optimiza costurile pentru operarea acestor centre. Să știi cum să utilizezi computerul în sectorul public înseamnă să știi cum să asiguri securitatea informației și a datelor. Este importantă implementarea măsurilor de securitate care vor preveni fraudele, furtul de identitate și accesarea neautorizată a datelor personale” a afirmat **Iurie Țurcanu**.

În acest sens, Estonia este o țară de la care Republica Moldova are ce învăța.

„Țările noastre au aceleași baze în domeniul e-Guvernării, iar o societate informată nu poate exista fără securitate cibernetică”, a spus **Raul Rikk**, expertul din Estonia în planificarea se-

unui atac cibernetic. În urma acestui incident, Guvernul estonian și-a pus problema importanței securității informației și a datelor personale.

„Sunt diferite grupe de activiști, hackeri, criminali, extremiști, teroriști și chiar țări care pot folosi capacitatea joasă a securității informaționale pentru a accesa informații guvernamentale și date personale. Dacă doriți să dezvoltați rețele și sistemele informaționale în Guvern, a mai adăugat **Raul Rikk**, trebuie să atrageți o atenție majoră asigurării securității informației.”

Directoarea executivă a CGE, **Stela Mocan**, a anunțat în cadrul evenimentului că **Centrul de Guvernare Electronică** va lansa, cu suportul Guvernului Estoniei, un nou proiect de asistență în domeniul securității informației și a datelor personale.

Șefa Centrului pentru Securitate Cibernetică din Republica Moldova, **Natalia Spănu**, a prezentat la seminar platforma centrului unic pentru utilizatorii sistemelor informaționale naționale și segmentelor rețelei Internet, care asigură colectarea și analiza informațiilor privind incidentele informaționale, având site-ul www.cert.gov.md. Este un suport tehnic și consultativ pentru utilizatori în vederea prevenirii amenințărilor securității informaționale.

În cadrul seminarului „Atelierul de securitate a informației” au mai participat experți

curității cibernetică. Potrivit lui, Estonia a fost supusă în 2007

din Marea Britanie, Israel și România.

Porfirie Fală – un mare patriot al neamului

S-a născut la 24 noiembrie 1877 în satul Butești, județul Bălți, într-o familie de țărani gospodari, care aveau o livadă exemplară. A făcut școala primară la Glodeni, la vestitul și bunul învățător Dumitru Eladi. Încă de mic inteligența lui scilpitoare și instinctul curat românesc îl faceau să-și îndrepte privirea peste Prut, de unde îi veneau cărți, pe care le citea pe furiș, cu mult nesaț și care îi formau demnitatea de om și conștiința națională. D. Eladi se mândrea cu acest elev și spunea că în 40 de ani nici un băiat nu l-a întrecut pe Fală.

Ajuns învățător, s-a dedicat cu pasiune studierii folclorului și culegerii cântecelor și legendelor despre voievozii români, îndeosebi despre Ștefan cel Mare. La Crăciun, după datina strămoșească, făcea cu elevii serbări, unde se recitau poezii și faule românești.

În timpul vacanței elevii lui se duceau prin satele Glodeni, Hâjdieni, Butești, Cajba, Balatina și propagau cultura română, care îndispunea grozav stăpânirea rusească.

„Moldovenescă” lui a pus pe gânduri autoritățile țariste, care l-au mutat din sat în sat până ce în 1912 l-au dat afară din învățământ. În urma stăruințelor unor buni români a fost restabilit în învățământ cu avertismentul să se astâmpere și să-și vadă de „programul oficial”. Zadarnică recomandăție: „Ce iese din piscă, șoareci mănâncă”.

Aprins misionar al cuvântu-

lui și cărții românești, el ajunsese cunoscut și apreciat în cercurile basarabene de la Chișinău, care, în taină, îl admirau.

Așa l-a apucat războiul din 1914-1918. Slăbirea și prăbușirea Imperiului Rus îl umple de bucurie. Își vede idealul ce l-a călăuzit în viață aproape împlinit. Încă o efortare, nu vrea pentru aceasta nici o răsplată. Ceea ce face el trebuie să-o facă orice moldovean, orice om care vrea binele și onoarea neamului din care face parte. Numai România e patria noastră, cu limba, cu cartea, cu istoria, trecutul și datinile de la strămoșii noștri daci și romani.

Dar în Blocul Moldovenesc, din care făcea parte, partid bine reprezentat în „Sfatul Țării”, erau două curente: unul unionist și altul separatist. La început, unioniștii, adică acei ce doreau rămânerea Basarabiei în Imperiul Rus, erau mai mulți și mai puternici, iar separatiștii, adică cei ce doreau dezlipirea Basarabiei din angrenajul rusesc, autonomia și independența ei, erau mai puțini și urmau să formeze grupul mucenicilor naționali în acest ținut.

Porfirie Fală, propagator de carte românească în Basarabia, era separatist.

Aceasta nu putea fi nici pe placul minorităților naționale, nici al majorității intelectualilor locali, îmbăcșiți timp de peste un secol cu o cultură și o mentalitate rusească, antiromânească, adică mankurtizați și rusificați până la refuz. Ba chiar și în Blocul Moldovenesc, grație căruia s-a dobândit mai târziu Unirea, avea dușmani.

În această situație complicată, Porfirie Fală își continua cu dăruenie activitatea sa de misionar cultural pentru a se reveni treptat la cărțile și la învățământul național. Fiindcă politica Imperiului Rus era una de genocid. Cu toate demersurile mitropolitului Gavriil Bănulescu-Bodoni în cercurile conducătoare de la Petrograd pentru tipărirea unor cărți bisericești, dar și laice, și deschiderea unor

școli în limba maternă în Basarabia, în 105 ani de ocupație rusească nu s-a putut obține nimic.

Dar revoluția din februarie 1917 a zdruncinat rău citadela țarismului rus și o mână de tineri basarabeni, luminați și hotărâți, s-au încumetat să tragă dărz de funiile clopotului național, ale cărui sunete se auzeau clar la Petrograd. Ce era să facă Guvernul Provizoriu? Admisese Partidul Moldovenesc, cu un comitet moldovenesc. Dar carte și școli românești? Nici vorbă. Era prea mult.

Școli naționale aveau toți veneticii: evreii, nemții, rușii, ucrainenii ș.a. Basarabienii - nu.

Basarabia trebuia să rămână ignorantă, 95% din populație era analfabetă. Carte și școală națională însemna trezirea, deșteptarea națională, descoperirea adevărului istoric, conștientizarea apartenenței la națiunea română, la România. Asta era prea din cale-afară, în opinia veneticilor.

Aveau conducătorii ruși și cozi de topor dintre moldoveni și cu ajutorul acestora credeau că ideea cărții românești va fi înăbușită, se va stinge.

În popor au început să circule fel de fel de zvonuri. Ba că învățătorii care vor începe să propage cartea românească, vor fi exterminați, ba sătenii care vor învăța românește vor fi excluși de la împroprietărire și vor munci toată viața la „boieresc”, ba că cei ce vor aduce carte românească la sate sunt vânduți românilor și trădează Basarabia ș.a.

Așa se explica și faptul că obștea satului Musteața, Fălești, sat cu nume curat românesc, cu locuitori români, a confiscat abecedarele aduse de Porfirie Fală, pe care imediat după venirea armatei române în Basarabia, le-a restituit soției sale, dându-i voie ca de la 3 februarie 1918 să învețe copiii după ele. Iată textul traducerii din rusește a adevărului date de obștea respectivă: „Dăm această

adeverință noi, obștea satului Musteața învățătoarei Victoria Constantinovna Fală, întru aceea că ea, de la 3 februarie 1918, are voie să învețe elevii limba română în clase; tot acum îi înapoim cărțile, abecedarele aresitate mai înainte, pe care rugăm să le dea înapoi elevilor. Pentru care ne și iscălim. L. S. Starostele Ivan Rosovski”.

Pentru izbânda cărții naționale, pentru a naționaliza școala, trebuiau instruiți și luminați și învățătorii. În acest scop au fost organizate cursuri de o lună de zile pentru învățătorii din județele Bălți, Hotin și Soroca, cursuri finanțate cu 35 mii de ruble de Pan Halippa, Paul Gore și Ion Panțaru, cursuri la care Fală a fost ales ca instructor, revizor al activității extrașcolare și a fost organizată „Societatea învățătorilor moldoveni din Ținutul Bălți” cu statutul și regulamentul ei.

În urma unor astfel de activități, paharul dușmăniei se umpluse. Străinii și băștinașii rusificați spumegau, așteptau prilejul de a-i curma activitatea și viața. Lui însă puțin îi păsa. Era mereu pe drumuri, neobosit, cerea cărți românești de oriunde i s-ar fi putut da.

Un mare luptător naționalist transilvănean, aflat în acel timp în Basarabia, unde edita ziarul „Ardealul”, profesorul universitar Onisifor Ghibu, a tipărit „Abecedarul moldovenesc” alcătuit de arhimandritul Gurie Grosu, pe atunci mitropolit al Basarabiei, unul dintre cei mai aprigi și neclintii luptători pentru cauza românească.

Cu ajutorul doctorului Calistrat Hâncu și al evreului căruțaș Nahman Dozleț, cu riscul vieții, aduce câteva căruțe de abecedare de la Chișinău la Bălți, pe care le împachetează personal în saci și cu poșta de cai le duce prin sate, strângând cărțile rusești.

(Va urma)

Boris MOVILĂ,
Orest TĂRIȚĂ

Marte va fi locuibilă peste 1000 de ani

Potrivit unui articol apărut în National Geographic Deutschland, pentru ca Marte să devină locuibilă ar trebui să fie provocat un efect de seră de genul celui care încălzește atmosfera terestră. Căldura

ar topi anhidrida carbonică aflată la cei doi poli și în solul planetei. Declanșarea acestui fenomen ar putea fi generată de o cădere de meteoriți, prin amplasarea unor oglinzi gigantice pe orbită în jurul lui Marte, sau deschizând o serie de fabrici pentru producția de gaze. Odată atins un nivel de CO₂ suficient pentru a duce temperatura peste 0 grade, ar începe să plouă, apa ar curge pe suprafața planetei, iar în circa o mie de ani

Marte ar putea fi acoperită de vegetație.

Energia necesară construcției orașelor ar putea fi furnizată de centrale atomice, instalații eoliene sau reactoare nucleare. Astfel, o parte din populația de pe Terra ar putea fi transferată pe Planeta Roșie, unde însă, chiar și după o mie de ani de efect de seră, pentru a se deplasa în aer liber, locuitorii tot vor trebui să se folosească de „auto-respiratoare” întrucât nivelul de oxigen din aer ar crește foarte lent.

Alpha Centauri are o planetă!

Astronomii care operează telescopul La Silla, din Chile, ce găzduiește spectrograful HARPS, au anunțat recent descoperirea neașteptată a unei planete care orbitează una dintre stelele ce intră în componența faimosului sistem stelar Alpha Centauri, cel mai apropiat de noi din întreaga galaxie. La 4,3 ani-lumină distanță, presupusa planetă ar fi, fără îndoială, cea mai apropiată exoplanetă cunoscută.

Planeta descoperită orbitează la distanță mică steaua Alpha Cen. B, fiind tehnic denumită Alpha Centauri Bb. Are masa cât 1,13 din cea a Terrei, încadrându-se printre exoplanetele cu mase mici

descoperite până acum, și are o **perioadă orbitală de numai 3,24 de zile**, însemnând

că se află la o distanță de circa 6 milioane de kilometri de steaua care o guvernează. Acest lucru înseamnă că, deși Alpha Cen. B este puțin mai rece decât Soarele, planeta recent descoperită este oricum **mult prea fierbinte pentru a susține forme de viață așa cum o știm**.

Ochiul bionic - o realitate

După ce, în 1978, cercetătorii australieni realizau primul implant funcțional de ureche bionică, acum, în 2012, specialiștii din țara-continent anunță implantarea cu succes a unei noi versiuni de ochi bionic, modelul Bionic Vision Australia (BVA), în globul ocular al unei nevăzătoare pe nume Dianne Ashworth.

„Brusc, am văzut un licăr de lumină. A fost incredibil”, a declarat pacienta după operație. După ani întregi de întineric provocat de **retinită pigmentară**, femeia a început să perceapă forme și lumini, transmise de cip-ul implantat ca **impulsuri electrice** de-a lungul nervilor optici ai lui Ashworth către centrii vizuali din creierul acesteia.

Faptul ieșit din comun este acela că creierul procesează docil semnalele, în ciuda faptului că nu există vedere propriu-zisă. Într-o premieră istorică, **chirurgii au implantat prototipul în spatele retinei pacientei** și au instalat un mic cablu între ochi și un conector poziționat în spatele urechii acesteia. Acum, cercetătorii

pot testa implantul pentru a dezvolta un **procesor de vizualizare și o cameră externă**.

Ochiul BVA înglobează o tehnologie similară ochiului bionic **Argus II** făcut de americani, care utilizează o cameră video purtată de utilizator pe o bandă craniană pentru a furniza semnal vizual. Argus II are 60 de electrozi în timp ce prototipul australian are numai 24, dar BVA plănuiește să testeze, până în 2014, un implant im-

bunătățit de **1024 de electrozi** capabil să ofere recunoaștere facială și posibilitatea de a citi caracterele mari.

În lume, circa **12 proiecte diferite de ochi bionici** evoluează în acest moment, ceea ce înseamnă că viitorul va fi cu siguranță mai luminos pentru nevăzători.

O nouă moleculă ne-ar putea scăpa definitiv de carii

O echipă de cercetători din Chile a creat o moleculă, intitulată „Keep 32”, capabilă să asigure sănătatea danturii umane, având potențialul de le oferi dinților imunitate la bacterii și, implicit, la carii. În cadrul testelor de laborator, **Keep 32** și-a demonstrat capacitatea de a **neutraliza toate bacteriile cauzatoare de carii în numai 60 de secunde**. Molecula țintește mai ales bacteria „streptococcus mutans”, responsabilă de transformarea zahărului în acid lactic, acid care, în timp, erodează smalțul dinților.

Dezvoltarea produsului a durat șapte ani, iar testarea sa pe subiecți umani va începe

curând. Odată ce **eficacitatea și siguranța folosirii lui Keep 32** vor fi probate, produsul ar putea ajunge pe piață în 14 – 18 luni, potrivit cercetătorului Jose Cordoba, de la Universitatea Yale și lui Erich Astudillo, de la Universitatea din Chile.

Dacă Keep 32 se va dovedi un succes în cadrul testelor, probabil că **molecula va fi integrată în pasta de dinți, în apa de gură și în diferite alte produse de igienă orală**, mai ales dacă cercetătorii își vor vinde patentul către o companie farmaceutică majoră. De asemenea, Keep 32 s-ar putea adăuga și dulciurilor, ceea ce **le-ar face inofensive pentru dinți**.

Taxe ilegale de 500-1500 euro!

Doi funcționari ai primăriei Strășeni sunt cercetați penal pentru corupere pasivă. Ei sunt bănuți că ar fi pretins și primit sistematic de la cetățeni, care efectuează tranzacții cu loturi de pământ, sume de bani între 500 și 1500 euro, pentru a îndeplini acțiunile ce țin de obligațiile de serviciu. În cadrul acțiunilor de urmărire penală întreprinse de către colaboratorii Centrului anticorupție, în biroul de serviciu al celor doi ingineri funciari, a fost autorizată instalarea tehnicii speciale video-audio, fapt care a permis interceptarea și înregistrarea faptelor de pretindere și primire a mijloacelor bănești ce nu li se cuvin.

La domiciliul și în biroul de serviciu al inginerilor funciari au fost efectuate percheziții, în cadrul cărora au fost depistate și ridicate mijloacele bănești și documente referitoare la tranzacțiile cu terenuri, se mai arată

într-un comunicat al Centrului anticorupție. Suspecții au recunoscut vina parțial, și anume cinci fapte de primire a mijloacelor bănești în sumă de 500-1500 Euro, pentru îndeplinirea acțiunilor ce țin de obligațiile de serviciu. Cei doi ingineri funciari sunt cercetați în stare de libertate.

Dacă vor fi găsiți vinovați, ei riscă o pedeapsă cu închisoare de la 5 la 10 ani cu amendă în mărime de la 1000 la 3000 unități convenționale și cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 2 la 5 ani.

Păstrau substanțe narcotice și dețineau ilegal muniții

Procurorii au expediat în instanța de judecată patru cauze penale în privința a patru bărbați învinuiți de păstrarea substanțelor narcotice fără scop de înstrăinare și păstrarea ilegală a munițiilor.

În primul caz, un bărbat din Căușeni este învinuit de procurori că, în luna august curent, în cadrul percheziției efectuate la domiciliul acestuia au fost depistate și ridicate 291 grame de marijuana, 20 cartușe militare calibrul 5,45 mm și un focos de model „Y3PGM”, deținute fără

autorizația corespunzătoare.

Cauza penală a fost expediată conform competenței în Judecătoria Căușeni pentru examinare.

La o altă persoană, în cadrul percheziției corporale autorizate a fost depistat și ridicat un pistol încărcat cu 6 cartușe calibrul 6,35, pe care acesta îl păstra ilegal. Procurorii au transmis cauza penală menționată în Judecătoria Buiucani.

Al treilea bărbat a ajuns pe banca acuzaților fiind învinuit de procurori de prelucrarea și păstrarea a 9,59 grame de marijuana care în august curent a fost depistată și ridicată din buzunarul hainei în cadrul percheziției corporale. Cauza penală a fost expediată pentru examinare în Judecătoria municipiului Bălți.

O cauză penală procurorii au expediat în Judecătoria Comrat. Potrivit rechizitoriului, învinuitul ar fi prelucrat și păstrat 0,16 grame de heroină până când în cadrul percheziției corporale a fost depistată și ridicată de către organele de drept. Concomitent, în cadrul percheziției la domiciliul acestuia

a fost depistat un pistol cu 4 cartușe calibrul 45, păstrate ilegal de către învinuit.

Din datele procurorilor, bărbații au vârste cuprinse între 28 și 51 ani, anterior au mai fost condamnați, iar unul dintre aceștia are antecedente penale nestinse.

Condamnat la 5 ani de închisoare pentru narcotice

Un colaborator al Secției Pază de Stat din Soroca a fost condamnat la cinci ani de închisoare pentru circulația ilegală a substanțelor narcotice. Potrivit Procuraturii Soroca, în septembrie 2009, oamenii legii au depistat în gospodăria bărbatului, în care se afla doar soția acestuia, peste 3 kg de marijuana și 25 plante de cânepă. În ziua următoare, bărbatul în vârstă de 50 ani a demisionat din funcție din proprie inițiativă.

Recent, instanța de judecată i-a stabilit inculpatului o pedeapsă de 5 ani închisoare, iar soției acestuia - 3 ani închisoare cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții pe un termen de 5 ani cu suspendarea condiționată a executării pedepselor pe anumite termene de probă.

Procurorii consideră pedeapsa prea blândă și anunță că vor solicita pedepse mai aspre inculpaților.

Hoți de țevi de la apeduct

Poliția a documentat în flagrant un grup de persoane specializat în furt de țevi de la apeduct. Oamenii legii au estimat suma prejudiciului cauzat la cifra de peste un milion 200 mii de lei. Cele 7 persoane din componența grupului, au vârste cuprinse între 30-40 de ani, fiind originari din diverse raioane ale țării. Reținerea acestora a avut loc la amiaza zilei de 7 noiembrie, curent, grație unei informații operative, pe un câmp din raionul Sângerei. Suspecții au fost prinși în flagrant, în momentul în care au sustras circa 300 metri de țevă de la apeductul Soroca-Bălți-Sângerei-Telenești (valoarea bunului sustras depășește suma de 200 mii de lei).

Cercetările angajaților Direcției Investigare a Fraudelor din cadrul departamentului Poliție al Ministerului Afacerilor Interne au stabilit că apeduc-

tul recent instalat, neexploatat încă, a mai suferit asemenea

pierderi. Anterior, de pe același traseu de apeduct a mai fost sustrasă o țevă în valoare de peste un milion de lei. Poliția presupune că fărâdelegea ar fi fost comisă de același grup, acest fapt urmând a fi documentat.

Actualmente, cei șapte bănuți sunt cercetați penal pentru «Furt» (art. 186 Cod Penal al RM). Potrivit legislației, persoanele culpabile de comiterea unei asemenea infracțiuni, riscă pedeapsă cu închisoare pe un termen de la 7 la 12 ani.

Dicționar explicativ al Uniunii Europene

OMBUDSMAN

Funcția de Ombudsman (Mediator european) a fost înființată prin tratatul de la Maastricht, în vederea atingerii obiectivelor de democratiza-

re și de transparență administrativă. Are rol de intermediar între cetățeni și autoritățile Uniunii Europene.

Misiunea sa este de a primi plângeri de la cetățeni, societăți comerciale și instituții de pe teritoriul Uniunii Europene, în urma cărora examinează cazurile de administrare defectuoasă. În acest sens, are atribuții de anchetă, instituțiile sau organismele comunitare în cauză fiind obligate să-i pună la dispoziție toate elementele necesare investigației. Mediatorul european poate deschide anchete nu doar ca urmare a depunerii unei reclamații, ci și din proprie inițiativă. Nu va derula însă o investigație dacă reclamația respectivă face obiectul unui proces. Potențialii recla-

manți pot depune plângere numai după ce au încercat să contacteze instituția sau organismul respectiv al Uniunii Europene, pe cale administrativă obișnuită, și dacă această tentativă s-a soldat cu un eșec. Reclamația la Ombudsman trebuie făcută în termen de doi ani de la constatarea cazului de administrare defectuoasă. Mediatorul nu se ocupă de plângerile care privesc administrarea națională, regională sau locală din statele membre.

ORGANIZAȚIA MONDIALĂ A COMERȚULUI (OMC)

Organizația Mondială a Comerțului (OMC) a fost înființată în 1995 ca rezultat al Runde de negocieri comerciale multilaterale (Uruguay, 1986-1994). Este o organizație internațională care stabilește reguli globale de comerț între statele membre. Inima sistemului OMC, cunoscut și ca sistemul de comerț multilateral, o reprezintă Acordurile Organizației Mondiale a Comerțului care schițează regulile legale de bază ale comerțului internațional, ca și angajamentele privind deschiderea piețelor sumate de membrii săi. Aceste acorduri au fost negociate și semnate

de toți membrii Organizației Mondiale a Comerțului și adoptate conform procedurilor interne specifice.

OMC este compus din guverne și organizații (cum este UE), fiind la rândul său și o organizație economică mondială condusă de membrii ei, deciziile luându-se prin consens. Apartenența la această organizație implică un echilibru între drepturi și obligații. La momentul actual OMC are 153 de membri și peste 20

de negocieri de aderare în curs de finalizare. Majoritatea membrilor sunt țări în curs de dezvoltare. Cea mai mare și mai cuprinzătoare entitate din cadrul Organizației Mondiale a Comerțului este UE, cu cele 27 de state-membre. Statele-membre ale Uniunii Europene își coordonează pozițiile la Bruxelles și la Geneva, Comisia Europeană având sarcina de a reprezenta ansamblul statelor-membre în cadrul OMC.

Consiliul Raional Făleşti exprimă sincere condoleanțe și profunde regrete familiei, rudelor și prietenilor în legătură cu decesul prematur al lui

Constantin COMAN,

cel care pe parcursul a mai multor ani a deținut funcțiile de primar al orașului Făleşti și președinte al Comitetului Executiv Raional Făleşti.

Dumnezeu să-l odihnească în pace cu dreptii.

Rectoratul, comitetul sindical, corpul profesoral-didactic și angajații Academiei de Administrare Publică de pe lângă Președintele Republicii Moldova exprimă sincere regrete și sentimente de profundă compasiune dnei Elizaveta Borodin, specialist principal în Secția informare și documentare a Academiei de Administrare Publică, în legătură cu decesul mamei sale,

Zinaida BORODIN.

Dumnezeu s-o odihnească în pace cu dreptii.

Abonarea 2013

Continuă abonarea pentru anul 2013 la revista științifico-metodică trimestrială **"ADMINISTRAREA PUBLICĂ"** și la ziarul **"FUNCȚIONARUL PUBLIC"**, publicații ale Academiei de Administrare Publică de pe lângă Președintele Republicii Moldova.

Revista **"Administrarea Publică"** apare trimestrial.

Costul unui abonament:

3 luni - 41 lei 30 bani; 6 luni - 82 lei 60 bani.

Ziarul **"Funcționarul Public"** apare de 2 ori pe lună.

Costul unui abonament:

3 luni - 37 lei 80 bani; 6 luni - 75 lei 60 bani.

ECHIPA REDACȚIONALĂ:

Mihai MANEA - șef secție

Ion AXENTI - secretar responsabil

Sergiu PÎSLARU - redactor, designer

Vitalie NICA - redactor

A DRESA ANOASTRĂ:

Mun. Chișinău, str. Ialoveni, 100.

Ziarul apare de două ori pe lună.

Indice 67919.

Coli de tipar 1,5. Tiraj: 350.

Dat la tipar 14.11.2012

E-mail: sep@aap.gov.md

CONTACTE:

Tel: 28-40-78

"Funcționarul Public" - supliment la revista "Administrarea Publică" -
publicație a Academiei de Administrare Publică de pe lângă Președintele Republicii Moldova